

Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r.

Art. 74. Ochrona środowiska jako obowiązek władz publicznych

1. Władze publiczne prowadzą politykę zapewniającą bezpieczeństwo ekologiczne współczesnemu i przyszłym pokoleniom.
2. Ochrona środowiska jest obowiązkiem władz publicznych.
3. Każdy ma prawo do informacji o stanie i ochronie środowiska.
4. Władze publiczne wspierają działania obywateli na rzecz ochrony i poprawy stanu środowiska.

Ustawa z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. z 2018 r. poz. 1614, z późn. zm.) w art. 4 stanowi, że:

1. Obowiązkiem organów administracji publicznej, osób prawnych i innych jednostek organizacyjnych oraz osób fizycznych jest dbałość o przyrodę będącą dziedzictwem i bogactwem narodowym.
2. Organy administracji publicznej są obowiązane do zapewnienia warunków prawnych, organizacyjnych i finansowych dla ochrony przyrody.
3. Obowiązkiem organów administracji publicznej, instytucji naukowych i oświatowych, a także publicznych środków masowego przekazu jest prowadzenie działalności edukacyjnej, informacyjnej i promocyjnej w dziedzinie ochrony przyrody.

Toruń, dnia 10 lipca 2025 roku

RPW/3875/2025 N
Data: 2025-07-10

Do Rady Gminy NOWINKA

Gmina Nowinka
Nowinka 33, 16-304 Nowinka

PETYCJA składana w interesie PUBLICZNYM

Niniejszym wnoszę, wnioskuję, ślicznie proszę o

1. Zmianę - **AKTUALIZACJĘ Prawa Miejscowego w zakresie funkcjonowania 7 pomników przyrody tj UTWORZENIE UCHWAŁY (lub Uchwał) Rady Gminy w sprawie pomników przyrody** znajdujących się na terenie gminy Nowinka w celu dostosowania prawa miejscowego do aktualnych przepisów wynikających z ustawy o ochronie przyrody i wyeliminowania niejasności w zakresie sprawującego nadzór
2. Wydanie stosownego polecenia lub przyjęcie uchwały zobowiązującej organ wykonawczy do cyklicznego przedstawiania Radzie Gminy – nie rzadziej niż raz na rok lub raz na dwa lata Raportu dotyczącego aktualnego stanu pomników przyrody, obejmującego ocenę ich zdrowotności, kompletności oznakowania, stanu otoczenia oraz potrzeb w zakresie niezbędnych prac pielęgnacyjnych.

Uzasadnienie:

Ad 1

Zgodnie z *ustawą o ochronie przyrody z 2004 roku* **jedynym zarządzającym** pomnikami przyrody na swoim terenie są Rady Miast (Gmin) wraz z Burmistrzem (Wójtem, Prezydentem)

Zgodnie z *rozporządzeniem ministra środowiska z 2012 roku o Centralnym Rejestrze Form Ochrony Przyrody (CRFOP)* prowadzonym przez Generalną Dyрекcję Ochrony Środowiska (GDOŚ) to Rady Miast (gmin) są zobowiązane do uaktualnienia Centralnego Rejestru Form Ochrony Przyrody w zakresie danych dotyczących pomników przyrody znajdujących się na ich terenie. Odbywa się to w formie uchwał po uzgodnieniu z RDOŚ i finalnie wysłaniu do Generalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska.

Zgodnie z art. 21 pkt 4 ustawy z dnia 23.01.2009 r. o zmianie niektórych ustaw w związku ze zmianami w organizacji i podziale zadań administracji publicznej w województwie (Dz. U. z roku

2009 Nr 92, poz. 753 ze zm.), rady gmin przejęły WSZYSTKIE KOMPETENCJE organów które utworzyły lub ustanowiły pomniki przyrody w przeszłości.

Zgodnie z art. 7 ust. 1 pkt 1 ustawy o samorządzie gminnym zaspokajanie zbiorowych potrzeb wspólnoty **należy do zadań własnych gminy**, przy czym zadania własne obejmują m. in. sprawy ładu przestrzennego, gospodarki nieruchomościami, **ochrony środowiska i przyrody** oraz gospodarki wodnej.

Wskazanie **sprawującego nadzór jest aktualnym wymogiem** w procedurze tworzenia uchwał ustanawiających pomniki przyrody i wynika on z art. 44 punkt 2 ustawy o ochronie przyrody.

Na terenie gminy Nowinka zgodnie z danymi CRFOP winno znajdować się przynajmniej 7 pomników przyrody – na wszystkie 7 z terenu gminy, **które funkcjonują, ale zostały utworzone przez organy, który już nie istnieje lub nie posiadają kompetencji do zarządzania pomnikami przyrody albo w akcie ustanawiającym nie wskazano sprawującego nadzór**. Po dacie 01.08.2009 r. wszedł w życie przepis art. 21 pkt. 4 ustawy z dnia 23.01.2009 r. o zmianie niektórych ustaw w związku ze zmianami w organizacji i podziale zadań administracji publicznej w województwie, który przyznaje kompetencje w tym zakresie radom gmin. Kompetencje te są zgodne z ustawą o ochronie przyrody z 2004 roku. Jednak w „starych”, „dawnych” aktach prawnych kompetencje pozostały niezmienione. Jest to przyczyna i powód nieporozumień np. w zakresie określenia zarządzającego. Ponadto istnieje niezgodność w tym zakresie pomiędzy ustawami – aktami wyższego rzędu – uchwałą o ochronie przyrody z 2004 roku, a uchwałami mniejszego rzędu – aktami ustanawiającymi pomniki przyrody (prawo miejscowe).

W 2018 roku NIK przeprowadził kontrolę 29 gmin w zakresie lokalnych form ochrony przyrody. W kontrolowanych gminach ponad 70% lokalnych form ochrony przyrody funkcjonowało na podstawie aktów prawa miejscowego, wydanych przez inne niż rada gminy organy. Akty te nie spełniały obowiązujących wymogów i zawierały nieaktualne dane. Mimo to w 90% gmin nie podejmowano działań w celu wydania przez rady gmin uchwał dostosowujących ww. akty prawa miejscowego do obecnego stanu prawnego i faktycznego. NIK wydał rekomendacje dla Wójtów, Burmistrzów, Prezydentów. Wnioskował między innymi o: „Dokonanie przeglądu stanu lokalnych form ochrony przyrody oraz ustalenie niezbędnych potrzeb dla ich zabezpieczenia; (...) **podjęcie działań dla zgodnego z przepisami prawa i stanem faktycznym uregulowania w aktach prawa miejscowego funkcjonowania lokalnych form ochrony przyrody;** (...) przekazywanie bieżących danych o ustanowieniu i zniesieniu formy ochrony do regionalnych dyrekcji ochrony środowiska i GDOŚ oraz zaktualizowanego ich stanu”. **Na podstawie danych w CRFOP nie można stwierdzić, aby Gmina Nowinka przeprowadziła takie działania od tamtej pory do chwili obecnej.**

Celem niniejszej petycji jest poproszenie Rady Gminy Nowinka o podjęcie działań w celu zmian prawa miejscowego i dostosowania „dawnych” aktów prawa miejscowego do wymogów aktualnego stanu prawnego, zgodnego z tymi w ustawach. Jest to również ważne dla uniknięcia nieporozumień lub niejasności interpretacyjnych w zakresie organu sprawującego nadzór nad tymi formami ochrony.

Niniejsza petycja jest powieleniem wniosków i uwag NIK z 2018 roku. Przy projektowaniu uchwały w sprawie pomników przyrody możecie się Państwo wzorować na uchwałach gmin, które spełniły już ten obowiązek: np. Białystok, **Bielsk Podlaski miejska**, Boćki, Krasnopol, Sandomierz, Jędrzejów, Mielnik, Siemiatycze gm. miejska., Koronowo (bardzo obszerna uchwała z 2024 roku), Piekoszów, Zagnańsk, Złota, **Świecie, od 2014 roku (!)**

Bydgoszcz itd. – jest to wycinek. Również na stronie GDOŚ znajdują się rekomendacje przesłane do wszystkich gmin w 2018 roku:
<https://www.gov.pl/attachment/eab816fb-6e1f-4000-b588-7d4292b87029>. Kliknięcie na link spowoduje ściągnięcie na dysk lokalny spakowanych plików 34MB. W załączeniu uchwała rady miejskiej **Świecie** – sugeruję i wnioskuję abyście Państwo czerpali z niej wzór gdyż zawiera wszystkie informacje zarówno w uchwale właściwej jak i w załączniku i jest jedną z najlepiej zredagowanych na tle całej Polski.

W nowej uchwale mogą się znaleźć aktualne wartości obwodów w pierśnicy (na wysokości 1,3m) lub inne dane. **Jest to doskonała okazja do dokonania przeglądu stanu zdrowotnego pomników, kompletności oznakowania, porządku wokół, stanu ilościowego w przypadku alei i pomników grupowych, poprawności położenia, poprawności i aktualności informacji w formularzach CRFOP itp. Możecie Państwo w nowej uchwale nadać nazwy poszczególnym pomnikom.**

Aktualne przepisy zezwalają na funkcjonowanie pomników przyrody w aktualnej formie, ale minęło 15 lat od całkowitego objęcia ich zarządzaniem przez gminy. 15 lat... Czy posiadacie Państwo jakieś ważne powody aby tego nie zmieniać?

Ad 2

Przepis art. 18 ustawy z 27.04.2001 r. - Prawo ochrony środowiska – nałożył na jednostki samorządu terytorialnego obowiązek opracowania dwuletnich raportów z realizacji programów ochrony środowiska. Z wykonania programów organ wykonawczy gminy sporządza co 2 lata raporty, które przedstawia się radzie gminy.

Niniejszy punkt petycji jest jak najbardziej zgodny z tym przepisem. Jeżeli gmina go stosuje proszę o przedstawienie gdzie, kiedy, w których dokumentach Rada dowiaduje się o aktualnej liczbie pomników przyrody, aktualnej ilości tworów w tych pomnikach, ich stanie zdrowotnym, porządku wokół nich, kompletności oznakowania i przestrzeganiu zakazów i ewentualnych potrzebnych pracach do wykonania w przyszłości tzn. czy Rada ma rzeczywistą i aktualną wiedzę o tym, że pomniki przyrody są chronione i w jaki sposób.

Jest to jak najbardziej zgodne z ogólnie przyjętymi zasadami ochrony i nadzoru czegokolwiek.

Jest to jak najbardziej zgodne z wnioskami pokontrolnymi NIK z 2018 roku po przeprowadzeniu kontroli w 29 gminach w zakresie ochrony lokalnych form przyrody, w których można znaleźć zalecenie: „Dokumentowanie działań kontrolnych dotyczących zachowania lokalnych form ochrony przyrody”.

Możecie Państwo zastosować inny wzór formularza, aczkolwiek ważne jest to aby były na nim informacje o porządku wokół, stanie oznakowania, stanie zdrowotnym lub innych uwagach dotyczących wykonania niezbędnych prac w celu ochrony pomników przyrody. Wzór przykładowego formularza na końcu. Na szybko znalezione błędy i uwagi – również.

Z punktu widzenia należytej ochrony pomników przyrody, porządku prawnego i prawidłowej realizacji zadań nałożonych na gminę - przeprowadzenie powyższych działań jest jak najbardziej wskazane i uzasadnione.

Jeżeli jednak macie Państwo jakiegokolwiek wątpliwości, a przedstawione argumenty i źródła są nie wystarczające - sugeruję zwrócić się pisemnie do Generalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska, gdyż zgodnie z *art. 45a ust 2 ustawy o ochronie przyrody* to Generalny Dyrektor Ochrony Środowiska koordynuje funkcjonowanie form ochrony przyrody i właśnie on winien udzielić Państwu wyczerpujących wyjaśnień.

Wzór – Przykład Formularza - Raportu okresowej kontroli pomników przyrody 2025 . Wzór zawiera kilka przykładów pomników przyrody z Państwa Gminy – resztę danych proszę uzupełnić wg własnego uznania i wygody identyfikacji obiektów oraz prezentacji danych.

Pomnik / drzewo	Oznakowanie	Porządek/ Uwagi /Stan zdrowotny	Data / podpis
Dąb szypułkowy, oddz leśn 185, obr Ateny PL.ZIPOP.1393.PP.2001052.1456	?		10.07.2025 D.M
Dąb szypułkowy, odd leśn 185, obr Ateny PL.ZIPOP.1393.PP.2001052.1460	?		10.07.2025 D.M
6 szt sosny zwyczajnej, obr Strękowizna, oddział leśny 16 PL.ZIPOP.1393.PP.2001052.1755	?		10.07.2025 D.M
3 szt dębów szypułkowych, obr. Strękowizna, oddział leśny 27 PL.ZIPOP.1393.PP.2001052.1757	?	Błąd nr oddziału leśnego w opisie w karcie CRFOP	10.07.2025 D.M
Sosna zwyczajna, obr Strękowizna, oddział leśny 200 PL.ZIPOP.1393.PP.2001052.1903	?		10.07.2025 D.M
Sosna zwyczajna, obr Strękowizna, oddział leśny 173 PL.ZIPOP.1393.PP.2001052.1905	?		10.07.2025 D.M
3 szt cis pospolity, obr Strękowizna, oddział leśny 102 PL.ZIPOP.1393.PP.2001052.2037	?		10.07.2025 D.M

Itd. Zalecane jest sprawdzenie wszystkich informacji w CRFOP i zgodność ich z faktami w terenie.

Jeżeli w powyższej tabeli występują jakiegokolwiek błędy oznaczać to może, że ochrona tychże cennych przyrodniczo obiektów jest albo niewłaściwa albo prawdopodobnie tej ochrony może nie być.

Bardzo proszę o uzupełnienie oznakowania na aktualne: wyraźnie zielone orzelki z koroną lub w przypadku alei duża czerwona aleja również z orzelkiem.

Uwagi i Prośba: dopóki

Szanowni Państwo,

Zrealizowanie tej petycji będzie dla mnie ważnym elementem. Jest to mój udział w poprawie ochrony przyrody oraz w poprawie informacji na jej temat na terenie Polski. Jest to również sprawdzian dla Państwa – możecie w ten sposób wykazać w jaki sposób chronicie przyrodę, informujecie o niej i w jaki sposób reagujecie na inicjatywę obywatelską.

Będę bardzo wdzięczny za pomoc. Dziękuję

INFORMACJA I APEL:

Tylko w kwietniu i maju 2025 zidentyfikowałem:

- wycięcie rzadkiego chronionego drzewa Topoli Kanadyjskiej w gminie Drawsko Pomorskie woj. zachodniopomorskie pomiędzy rokiem 2017, a 2020. Gmina o tym nic nie wiedziała – o wycięciu drzewa dowiedziała się ode mnie w 2025 roku.

- brak ochrony w postaci braku umieszczenia w jakimkolwiek wykazie około 180 szt drzew buków zwyczajnych położonych na południe od m. Dadzewo będących składowymi alei bukowej będącej pomnikiem przyrody w gminie Polanów woj. zachodniopomorskie

- brak fizycznie przynajmniej 4 drzew na terenie gminy Gniewkowo woj. kujawsko-pomorskie, gdzie brak 2 z nich był sygnalizowany już w 2015 roku – gmina nie uporządkowała spraw prawnych aby zaktualizować wykaz CRFOP

- brak fizycznie 1 drzewa na terenie gminy Zławieś Wielka woj. kujawsko-pomorskie, problem był zgłaszany gminie przez właścicieli około 4-5 lat temu – bez rezultatu

- brak fizycznie około 30 drzew na terenie gminy Nowe, woj. kujawsko-pomorskie

- brak aktualnego położenia około 30 drzew pomników przyrody na terenie miasta Jawor woj. dolnośląskie – niemal wszystkich jak nie wszystkich z jego terenu: aktualne położenia wypadają w obrysach chodników, jezdni ulic, domów, przybudówek, po przeciwległych stronach ulic itp., itd.

Zaznaczam, że jest to wycinek wiedzy.

Im więcej szukam tym więcej znajduję.

Pomijam czasami zupełny brak oznakowania, poniszczony oznakowanie lub nieaktualne z czasów PRL.

Ja wiem, że każda gmina ma inną ilość pomników przyrody, inny ich charakter inne możliwości organizacyjne i finansowe.. ale

Apeluje do Państwa.

Proszę o wprowadzenie takich zasady ochrony, takiego systemu raportowania itp. itd. aby te drzewa, miejsca, obiekty chronione były rzeczywiście objęte ochroną i aby powyższe przypadki nie miały miejsca, nie miały prawa bytu i nie mogły się wydarzyć w przyszłości na terenie Państwa Gminy.

Dziękuję DM

Poniżej znajduje się miarę pełna lista gmin, które już ustanowiły uchwały „w sprawie pomników przyrody” i oficjalnie przejęły zarządzanie pomnikami przyrody na swoim terenie aktami prawa miejscowego:

Siemno, Sokołów Podlaski m., Raszyn, Wodynie, Szydłowiec, Warszawa,
Blizanów, Koźminek, Klecko, Grodziec, Krotoszyn, Zduny, Włoszakowice, Dopiewo,
Kleszczewo, Suchy Las, Zagórow, Śrem, Małanów, Turek wiejska, Małanów, Gołańcz,
Drelów, Międzyrzecz Podl. miej., Józefów, Lublin, Kłoczew, Tomaszów Lubelski wiejska,
Tomaszów Lubelski wiejska,
Czchów, Skawina, Zabierzów, Dobra, Korzenna, Stary Sącz, Polanka Wielka, Zakopane,
Wadowice,

Brzeziny wiejska, Kutno wiejska, Sędziejowice, Łódź, Poświętne, Rzęśnia, Aleksandrów,
Rozprza, Piotrków Trybunalski, Wartkowice, Radomsko wiejska, Rawa Mazowiecka, Sieradz
wiejska, Skierniewice wiejska, Tomaszów Mazowiecki wiejska, Tomaszów Mazowiecki wiejska,
Pątnów, Wieruszów, Zapolice, Ozorków wiejska, Ozorków wiejska, Stryków,

Brzozów, Chorkówka, Kuryłówka, Jezowe, Fredpol, Stubno, Głogów Małopolski,
Bestwina, Dębowiec, Dąbrowa Górnicza, Gliwice, Pyskowice, Rudziniec, Jaworzno, Kuźnia
Raciborska, Tarnowskie Góry, Markłowice, Rudytowy, Żory,
Kończyłowy, Cedry Wielkie, Kolbudy, Kościerzyna wiejska, Kwidzyn miejska, Nowy Dwór
Gdański, Jastarnia, Morzeszczyn,
Iłowo-Osada, Kruklanki, Gołdap, Reszel, Janowo, Olecko, Świętajno, Barczewo,
Bargłów Kościelny, Lipsk, Białystok, Bielsk Podlaski miejska, Boćki, Wąsosz, Kolno wiejska,
Krasnopol, Mielnik, Siemiatycze miejska, Mońki,
Jędrzejów, Słupia, Kielce, Piekoszów, Zagnańsk, Działoszyce, Złota, Koprzywnica,
Sandomierz, Skarżysko-Kamienna wiejska, Bogoria,
Bolesławiec wiejska, Karpacz, Leśna, Oława miejska, Radwanice, Wińsko, Długoleka,
Bogatynia, Świerzawa,
Czaplinek, Dobra, Sławno miejska, Suchań,
Deszczno, Lubrza, Szlichtyngowa, Niegosławice,
Bartniczka, Brodnia miejska, Koronowo, Golub-Dobrzyń wiejska, Nakło nad Notecią, Szubin,
Pruszcz, **Świecie**, Czernikowo, Bydgoszcz, Zbiczno,

(lista stale się powiększa)